

Ректору Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Ю. Д. Бойчуку
rector@hnpu.edu.ua

Комітет з питань етики НАЗЯВО
public@naqa.gov.ua

Смірнова Олега Ювеналійовича

СКАРГА/ПОВІДОМЛЕННЯ
про наявність фактів академічного плагіату
в дисертації Чень Хуейхуей

Керуючись п. 45 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, повідомляю про факти академічного плагіату в дисертації Чень Хуейхуей, поданій на здобуття наукового ступеня доктора філософії:

Чень Хуейхуей. Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина XX – початок XXI століття). — Дис. ... доктора філософії (спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки). — Харків, 2022.

Цю дисертацію Чень Хуейхуей (Chen Huihui) захистила 23.02.2022 року у спеціалізованій вченій раді ДФ 64.053.063, створеній у Харківському національному педагогічному університеті імені Г. С. Сковороди відповідно до наказу МОН України № 1446 від 28.12.2021 року (<http://hnpu.edu.ua/uk/specializovana-vchena-rada-df-64053063-zahyst-dysertaciyi-chen-hueyhuey-23022022-r>). Однак на сайті спецради відсутні текст дисертації, «Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження» та рецензії двох рецензентів.

Дисертація Чень Хуейхуей розміщена на сайті ХНПУ за адресою: <https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b4096bd5-5af9-4345-b251-5bc682ef6d20/content> (архівна копія від 20 листопада 2023 р. – за адресою <http://web.archive.org/web/20231120204306/https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b4096bd5-5af9-4345-b251-5bc682ef6d20/content>).

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор **Жерновникова Оксана Анатоліївна**.

За даними дисертації (с. VIII–IX), Чень Хуейхуей має 12 публікацій за темою дисертації, які були опубліковані у 2017–2021 рр.

Виявлено, що дисертація Чень Хуейхуей містить текстові збіги (плагіат) з такими джерелами:

- 1) **Сташевская И. О., Полянская Е. В. Проблемы методологии сравнительной музыкальной педагогики в Украине и странах Содружества Независимых Государств (СНГ) // Education and Pedagogical Sciences (Освіта та педагогічна наука), 2013, №5–6, с. 53–62. (https://pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/archive/2013/N5-6/articles/7/Stashevs'ka_rus.pdf).**

- 2) **Чэнь Го. Проблемы разработки учебных планов для факультетов музыки педагогических университетов Китая.** – Дисс. ... канд. пед. наук. – Санкт-Петербург, 2012.
Ця дисертація відсутня на офіційному сайті, але продається на багатьох сайтах, наприклад, на сайті <https://dissertation.com.ua/node/1039314> за 179 грн, або на сайті <http://web.archive.org/web/20190629104553/http://www.dslib.net/teoria-vospitania/problemy-razrabotki-uchebnyh-planov-dlja-fakultetov-muzyki-pedagogicheskikh.html>. Повний OCR текст дисертації у форматі pdf розміщений на сайті http://false-science.ucoz.ua/Chen_Huihui/dis_Chen_Guo.pdf.
- 3) **Хуан Сяньюй. Система музыкального образования в Китае** // Вестник Санкт-Петербургского государственного института культуры, 2012, №2, с. 155–159. (<https://cyberleninka.ru/article/n/sistema-muzykalnogo-obrazovaniya-v-kitae/pdf>).
- 4) **Лю Лянь. Влияние системы музыкального образования бывших стран СССР на развитие современной музыкальной педагогики Китая** // Проблемы взаимодействия искусства, педагогики та теорії і практики освіти : зб. наук. ст. Харк. нац. ун-т мистецтв імені І. П. Котляревського. – Харків: «С. А. М.», 2011, вип. 33, с. 266–274. (https://intermusic.kh.ua/vypusk33/vyp33-Lyu_Lyan.pdf; повністю збірник викладений тут: <https://intermusic.kh.ua/vypusk33.pdf>).
- 5) **Лю Цин. Высшее музыкально-педагогическое образование в современном Китае.** – Дисс. ... канд. пед. наук. – Санкт-Петербург, 2009.
Ця дисертація відсутня на офіційному сайті, але продається на багатьох сайтах, наприклад, на сайті <https://dissertation.com.ua/node/1031435> за 179 грн. Початок дисертації викладений на деяких сайтах, напр., <https://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-02/dissertaciya-vysshee-muzykalno-pedagogicheskoe-obrazovanie-v-sovremennom-kitae>. Повний OCR текст дисертації у форматі pdf розміщений на сайті http://false-science.ucoz.ua/Chen_Huihui/dis_Liu_Qing.pdf.
- 6) **Щолокова О. Ф. Современные направления в музыкально-педагогическом образовании Украины.** – В кн.: Актуальные вопросы художественного образования и воспитания: монография / Общая редакция проф. Михайличенко О.В. – Саарбрюккен / Германия: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. – С. 85–103. (<https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/7552/1/МОНОГРАФИЯ%20КОЛЛЕКТ.%20%20ГЕРМАНИЯ%202019.pdf>).
- 7) **Ииань В. Развитие музыкального образования в Китае и России** // Управление образованием: теория и практика, 2021, №2(42), с. 75–81. (<https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-muzykalnogo-obrazovaniya-v-kitae-i-rossii/pdf>).
- 8) **Цзянь Вэйцян. Перспективы педагогики сотворчества в музыкально-педагогических вузах России и Китая на современном этапе социокультурного развития.** – Дисс. ... канд. пед. наук. – Москва, 2017. (https://www.mgpu.ru/uploads/adv_documents/5991/1504600503-DissertatsiyaVeytsyana.Pdf).
- 9) **Чжоу Шэннань. Развитие общего музыкального образования в Китае (1950–2014 гг.).** – Автореферат дисс. ... канд. пед. наук. – Минск, 2018. (http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:https://vak.gov.by/sites/default/files/2018-03/k_Zhou.pdf)

Статті Сташевської й Полянської, Хуан Сяньюй, Лю Лянь, Щолокової, Ііань та дисертації Чэнь Го, Лю Цин, Цзянь Вейцян та Чжоу Шеннань відсутні в «Списку використаних джерел» дисертації Чень Хуейхуей.

У «Рекомендаціях щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо)» (Лист МОНУ №1/11-8681 від 15.08.2018) зазначається наступне:

- п. 1.2. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових

(творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства (ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»);

- п. 2. Академічним плагіатом є:
 - 2.1 Відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.
 - 2.2. Відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту.
- 3. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату в наукових роботах (авто-рефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо).
 - 3.1. Будь-який текстовий фрагмент обсягом від речення і більше, відтворений в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі з іншого джерела, обов'язково має супроводжуватися посиланням на це джерело. Винятки допускаються лише для стандартних текстових кліше, які не мають авторства та/чи є загальноживаними.
 - 3.2. Якщо перефразування чи довільний переказ в тексті наукової роботи тексту іншого автора (інших авторів) займає більше одного абзацу, посилання (бібліографічне та/або текстуальне) на відповідний текст та/або його автора (авторів) має міститися щонайменше один раз у кожному абзаці наукової роботи, крім абзаців, що повністю складаються з формул, а також нумерованих та маркованих списків (в останньому разі допускається подати одне посилання наприкінці списку).
 - 3.3. Якщо цитата з певного джерела наводиться за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на першоджерело. Якщо цитата наводиться не за першоджерелом, в тексті наукової роботи має бути наведено посилання на безпосереднє джерело цитування («цитується за: _____»).

У дисертації Чень Хуейхуей виявлені порушення, які підпадають під визначення академічного плагіату (пп. 1.2, 2.1 і 2.2 зазначених «Рекомендацій»), та недотримання Чень Хуейхуей пп. 3.1, 3.2 і 3.3 цих «Рекомендацій».

Установлено, що **уся дисертація** повністю списана з 9 російськомовних джерел – п'яти статей та чотирьох дисертацій.

Висновки до дисертації (с. 160–167) повністю переписані зі статті Сташевської й Полянської (2013), дисертації Лю Цин (2009) та дисертації Чжоу Шэннань (2018).

Наведу більш детальну інформацію стосовно цієї дисертації. Наведені фрагменти збігів узяті з Порівняльної таблиці (Додаток 1).

1. З'ясовано, що неодноразово Чень Хуейхуей у переписаному (сплагіаченому) тексті замінювала слова «русскоязычный» та «советский» на «китайський», інші країни – на Китай, російське – на українське, Росію чи Беларусь – на Україну, наприклад:

<p>С. 12.</p> <p>Інтенсивні інтеграційні процеси в міжнародному освітньому середовищі зумовлюють зростання інтересу вчених до вивчення переваг та недоліків освітніх систем різних країн з метою їхнього взаємозбагачення і водночас збереження національної культурно-освітньої ідентифікації. У зв'язку з цим актуальною потребою є вдосконалення та розширення знань про засоби вивчення, об'єктивне відображення та порівняння музично-педагогічних явищ і процесів, що відбувалися або відбуваються у культурах України та Китаю, з урахуванням нових умов розвитку світового суспільства та нових вимог до педагогічної науки.</p> <p>Аналіз українського та китайського наукового доробку другої половини XX – початку XXI ст. свідчить про те, що розгляду музично-педагогічного досвіду обох країн присвячено незначну кількість наукових праць.</p> <p>Публікації китайських учених у цій галузі мали здебільшого оглядово-інформативний характер, поза увагою їх авторами залишено компаративний</p>	<p>С. 1.</p> <p>Інтенсивные интеграционные процессы в международной образовательной среде обуславливают рост интереса исследователей к изучению достоинств и недостатков образовательных систем разных стран с целью их взаимообогащения и вместе с тем сохранения национальной культурно-образовательной идентификации. В связи с этим актуальной потребностью является усовершенствование и расширение знаний о средствах изучения, объективного отображения и сравнения музыкально-педагогических явлений и процессов, которые происходили или происходят в разных культурах, странах, регионах, с учетом новых условий развития мирового общества и новых требований к педагогической науке.</p> <p>Анализ украино- и русскоязычной литературы второй половины XX – начала XXI столетия свидетельствует о том, что рассмотрению зарубежного музыкально-педагогического опыта посвящено незначительное количество научных работ.</p> <p>Публикации советского периода в этой области</p>
<p>С. 62.</p> <p>Слід відмітити той факт, що велася активна робота і в напрямі забезпечення навчального процесу спеціальною літературою. Було переведено багато підручників зарубіжних авторів, а також написано велику кількість оригінальних китайських підручників. Над покращенням якості книг та навчальних матеріалів велася постійна робота.</p> <p>Музичні факультети вишів послідовно розширювали кількість учнів та викладачів, проводилася реконструкція гуртожитків.</p>	<p>С. 17–18.</p> <p>Определенная работа велась и в области обеспечения учебного процесса специальной литературой. Было переведено много учебников, привезенных из СССР, а также создан целый ряд оригинальных китайских учебников. Над улучшением качества книг и учебных материалов велась постоянная работа. Музыкальные факультеты вузов последовательно расширяли количество обучающихся и преподавателей. Подверглись реконструкции общежития.</p>
<p>С. 137–138.</p> <p>Важливе місце у розвитку кожної країни належить саме вчителю. В контексті нашого дослідження важливе місце належить саме вчителям музики, які повинні відновити національні культурні традиції свого народу, збагатити її новими цікавими творчими досягненнями, методами збереження та поширення, а також новою хвилею інтересу підростаючого покоління до різних видів мистецтва, зокрема музичного. Ознайомлення з українським досвідом збереження національних культурних традицій у цьому напрямі, відомого своїм етновиховним та етнопедагогічним потенціалом, гуманністю та емоційно-художнім впливом на молодь, допоможе</p>	<p>С. 76.</p> <p>Важная миссия выпадает на долю будущих учителей музыки, которые должны восстановить национальные культурные традиции своего народа, обогатить ее новыми интересными творческими достижениями, методами сохранения и распространения, а также новой волной интереса подрастающего поколения к различным его видам, в частности к певческому искусству. Ознакомление с российским опытом сохранения национальных культурных традиций в этом направлении, известного своим этновоспитательным и этнопедагогическим потенциалом, гуманностью и эмоционально-художественным влиянием на молодежь, поможет</p>

<p>С. 142–143.</p> <p>✓ Своєрідність оволодіння українською музичною культурою має певні труднощі китайських студентів та аспірантів, зазначає Лю Сюй – дослідниця між-культурно-творчої трансформації українських та китайських співочих традицій в умовах музично-педагогічного навчання, та вимагає паралельного ознайомлення з українською музичною культурою, її менталітетом та традиціями, оскільки вона є складовою культури світу. На думку Лю Сюй, першоосною, на якій можуть ґрунтуватися культурні взаємини України та Китаю – це встановлення єдиних шляхів культурного етногенезу, що склалися ще на початкових стадіях розвитку давніх цивілізацій, які у певні часи калейдоскопа історії розійшлися і можуть зійтись та творчо взаємодіяти вже у нових науково-мистецьких формах. Походження найдавніших артефактів фольклору народів світу свідчать про їхню єдність, яка йде ще з родоплемінної календарно-трудова обрядності та має ритуально-магічне призначення (заклинання майбутнього врожаю, сіви та жнив, збирання плодів, змови на добре полювання, закликання дощу, сонця, весілля, народження дитини, поховання померлих, будівництво житла тощо) [115].</p> <p>Покликання [115] фальшиве – це: 刘煦:阿尔泰山区图瓦人的传统音乐文化研究[D];新疆师范大学;2011年. (Лю Сюй; Исследование традиционной музыкальной культуры тувинцев Горного Алтая; Синьцзянский педагогический университет; 2011 г.), як жодного стосунку до України не має («Горный Алтай» – це Росія).</p> <p>Покликання на справжнє джерело відсутнє. Плагіат.</p> <p>Доказом плагіату є також помилки перекладу з російської (російське «заговory» треба перекладати як «замовляння, замови», а не «змови»).</p>	<p>С. 78.</p> <p>Своеобразие овладения российской музыкальной культурой имеет определенные трудности для китайских студентов и аспирантов, отмечает Чжао Веньфан – исследовательница межкультурно-творческой трансформации российских и китайских певческих традиций в условиях музыкально-педагогического обучения, и требует параллельного ознакомления с российской художественной культурой, ее менталитетом и традициями, поскольку она является неотъемлемой частью художественной культуры мира. По мнению Чжао Веньфан, первоосновой, на которой может основываться культурные взаимоотношения России и Китая – это установление единых путей культурного этногенеза, что сложились еще на начальных стадиях развития древних цивилизаций, которые в определенные времена калейдоскопа истории разошлись и могут сойтись и творчески взаимодействовать уже в новых научно-художественных формах. Происхождение древнейших артефактов фольклора народов мира свидетельствуют об их единстве, которая идет еще с родоплеменной календарно-трудова обрядности и имеет ритуально-магическое назначение (заклинанья будущего урожая, сева и жатвы, собиранья плодов, заговory на хорошо охоты, призыванья дождя, солнца, женитьба, рождение ребенка, погребение умерших, строительство жилья и тому подобное) [9].</p>
<p>С. 164.</p> <p>✓ Результати проведеного дослідження музично-педагогічної освіти у КНР та України зазначеного періоду, виявлені етапи її розвитку можуть бути екстрапольовані на систему загальної музичної освіти України і цим сприяти її сталому розвитку. Китай подає всьому світу приклад про те, як слід дбати про людину в сучасних умовах інноваційного розвитку економіки та суспільства, як потрібно дба-</p>	<p>С. 26.</p> <p>Результаты проведенного исследования общего музыкального образования в Китае указанного периода, выявленные тенденции его развития могут быть экстраполированы на систему общего музыкального образования Беларуси и тем самым способствовать ее устойчивому развитию. Китай дает миру социально значимый пример того, что если заботиться о человеке как о первопричине</p>

2. Намагаючись підігнати чужий текст під тему своєї дисертації, Чень Хуейхуей у чужому тексті замінювала вислів «музыкальное образование» або «музыкальная педагогика» на «музично-педагогічна освіта»:

<p>С. 14–15.</p> <p>Аксиологічний підхід дозволить виявити педагогічні уявлення про цінність музичного навчання, виховання та розвитку у суспільній та особистісній перспективах, розкрити роль музично-педагогічної освіти в контексті збереження та передачі музично-культурних та загальнолюдських цінностей, гуманного розвитку спільноти тощо [134].</p> <p>Парадигмальний підхід допоможе визначити на основі аналізу музично-педагогічних уявлень та реальної музично-освітньої дійсності панують на території України та Китаю в окремі історичні періоди музично-педагогічної освіти та проаналізувати їх з позицій співвідношення минулого та сьогодення [140]. Фанг Тао [188] виокремлює парадигмально-педагогічний підхід до вивчення історії музично-педагогічної освіти та визначає, що він може здійснюватись на кількох рівнях: рівень основних історичних етапів розвитку музично-педагогічної освіти; рівень кожного з напрямів музичної освіти (народної, релігійної, сучасної); рівень окремих музично-педагогічних концепцій [188].</p> <p>Компаративний підхід дозволяє розкрити специфіку розвитку музично-педагогічної освіти в різних частинах світу, зв'язку, спільне та відмінне між музично-педагогічними моделями, нормативними документами та особливостями їх практичної реалізації у різні історичні періоди, а також на основі</p>	<p>С. 5–6.</p> <p>Аксиологический подход (И. Зязюн, Г. Каган, О. Сухомлинская) позволяет выявить педагогические представления о ценности музыкального обучения, воспитания и развития в общественной и личной перспективах, раскрыть роль музыкального образования в контексте сохранения и передачи музыкально-культурных и общечеловеческих ценностей, гуманного развития общества и т.п.</p> <p>Парадигмальный подход помогает определить на основе анализа музыкально-педагогических представлений и реальной музыкально-образовательной действительности господствующие на исследуемой территории в отдельные исторические периоды музыкально-педагогические парадигмы и проанализировать их с позиций соотношения прошлого и настоящего. Е. Николаева выделяет парадигмально-педагогический подход к изучению истории музыкального образования и определяет, что он может осуществляться на нескольких уровнях: уровень основных исторических этапов развития музыкального образования; уровень каждого из направлений музыкального образования (народного, религиозного, светского); уровень отдельных музыкально-педагогических концепций [9, с. 300].</p> <p>Компаративный подход позволяет раскрыть специфику развития музыкальной педагогики в разных частях мира, связи, общее и отличное</p>
<p>С. 155–156.</p> <p>Отже, визначено перспективні напрями розвитку музично-педагогічної освіти у Китаї: інтенсифікація наукового пізнання у галузі музично-педагогічної освіти для уточнення ідеального уявлення про цю систему в сучасних умовах; розробка національної концепції музично-педагогічної освіти, яка б задавала загальні стратегічні орієнтири її побудови на різних рівнях та ступенях освіти з урахуванням прогресивного світового досвіду та націо-</p>	<p>С. 26.</p> <p>(ЗАКЛЮЧЕНИЕ) (Основные научные результаты диссертации)</p> <p>4. Определены перспективные направления развития общего музыкального образования в Китае: интенсификация научного познания в сфере общего музыкального образования для уточнения идеального представления о данной системе в современных условиях; разработка национальной концепции общего музыкального образования, которая бы задавала общие стратегические ориентиры ее построения на разных уровнях и ступенях</p>

3. Фальшивими є й твердження Чень Хуейхуей про те, що нібито саме вона проводила якісь дослідження, саме вона аналізує, розглядає, стверджує, робить висновки тощо:

<p>С. 17.</p> <p>Як і для будь-якого типу науково-дослідної роботи, важливими засобами наукового пізнання для порівняльних музично-педагогічних досліджень нами використовувалися такі загальнонаукові методи, як теоретичний аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрагування та конкретизація, пробле-</p>	<p>С. 8–9.</p> <p>Как и для любого типа научно-исследовательской работы, важными средствами научного познания для сравнительных музыкально-педагогических исследований являются такие общенаучные методы, как теоретический анализ и синтез, индукция и дедукция, абстрагирование и конкретизация,</p>
<p>С. 35.</p> <p>На нашу думку, у цей період намічаються три типи структури вищої педагогічної освіти. До першого типу віднесемо вишівську структуру, коли є «головний виш» і факультети, що знаходяться в провінції і керуються цим вишем. Така структура забезпечує уніфікованість філій, їх підпо-</p>	<p>С. 25.</p> <p>По нашему мнению, в тот период намечаются три типа структуры высшего педагогического образования. К первому типу отнесем вузовскую структуру рассредоточенного типа, когда есть «головной вуз» и факультеты, находящиеся в провинции и курируемые головным вузом. Такая структура</p>

<p>С. 52.</p> <p>Отже, визначено чинники, що свідчать про необхідність удосконалення системи музичної освіти в Китаї, попри те, що недостатньо уваги приділяється урокам музики у молодших (I – VI класи) та середніх (VII – XII класи) школах.</p> <p>Розкривши теоретичні положення проблеми, доведено в роботі, що уряд Китаю довгий час не приділяв значної уваги музичній освіті через низку історичних і політичних чинників. Перш за все через перевантаження учнів шкільними предметами, оскільки головним завданням кожного випускника школи було – вступати до рейтингових закладів вищої освіти. З цією метою деякі школи навіть зменшили кількість занять на тиждень із музики. За офіційними даними Міністерства освіти Китаю, до 1996 р. опанування навчальних програм з музики у школах становило приблизно 70%, а сільських школах – лише 30% [220; 221; 225; 238; 239 та ін.].</p> <p>Усі покликання фальшиві. Покликання на справжнє джерело відсутнє. Плагіат.</p>	<p>С. 269.</p> <p>На основе проведенного анализа автором данной статьи были отмечены факторы, которые свидетельствуют о необходимости усовершенствования системы музыкального образования в Китае.</p> <p>Недостаточно внимания уделяется урокам музыки в младших(I – VI классы) и средних (VII – XII классы) школах.</p> <p>Правительство Китая долгое время не уделяло большого внимания музыкальному образованию из-за ряда исторических и политических факторов. Нагрузка у школьников очень большая, их главная задача – поступать в рейтинговые вузы. С этой целью некоторые школы даже уменьшили количество занятий по музыке. По официальным данным министерства образования Китая, до 1996 года выполнение учебных программ по музыкальным дисциплинам в школах составляло примерно 70 %, а в сельских школах только 30 % [5].</p>
<p>С. 55.</p> <p>Прорезюмовані роботи сучасних дослідників [92; 102; 104; 116; 118; 127; 130; 135; 153; 209; 217; 228 та ін.] надають підстави стверджувати, що упровадження в освітній процес вивчення музики різного міжнародного досвіду є необхідним, утім збереження національної традиції та їх розвиток не менш важливий. Доповнення до системи музичної освіти, створення навчальних програм із національною специфікою, багатий зміст уроків – усе це необхідно впроваджувати у практику музичної освіти Китаю. Для комплексного дослідження системи музичної освіти у молодших та середніх школах Китаю також потрібно врахувати багаторічну історію та традиції країни, оскільки національне музичне мистецтво є його важливим багатством, а його розвиток є найважливішим завданням нації.</p> <p>Усі покликання фальшиві. Покликання на справжнє джерело відсутнє. Плагіат.</p>	<p>С. 272–273.</p> <p>Анализ и использование разнообразного опыта является необходимым, однако сохранение национальной традиции и ее развитие не менее важно. Дополнения к системе музыкального образования, создание учебных программ с национальной спецификой, богатое содержание уроков – все это необходимо внедрять в практику музыкального образования Китая. Для комплексного исследования системы музыкального образования в младших и средних школах Китая также нужно учесть многолетнюю историю и традиции страны, поскольку национальное музыкальное искусство является ее важным богатством, а ее развитие – важнейшая задача нации.</p>
<p>С. 79–80.</p> <p>Набагато менше вирішуваною виявилася проблема змісту навчання, що передбачає розвиток музичного, інтелектуального, загальнокультурного, науково-методичного потенціалу майбутніх освітян. Її вирішення пов'язане з усіма елементами освітньої системи. У межах однієї роботи ця множина не може бути розглянуто. Тому для того, щоб оцінити перспективи перетворень, необхідно скласти уявлення про сучасний стан найважливіших із них. Такими елементами на наш погляд є: структура музично-педагогічної освіти, що діє нині; навчальний план; умови та порядок формування студентського складу; музична інфраструктура як фактор формування фахівця.</p>	<p>С. 46.</p> <p>Гораздо менее решаемой оказалась проблема содержания обучения, предполагающего развитие музыкального, интеллектуального общекультурного, научно-методического потенциала будущих педагогов. Ее решение связано со всеми элементами образовательной системы. В рамках одной работы это множество не может быть рассмотрено. Поэтому для того, чтобы оценить перспективы преобразований, необходимо составить представление о современном состоянии наиболее важных из них. Такими элементами на наш взгляд являются:</p> <ul style="list-style-type: none"> - структура музыкально-педагогического образования, действующая ныне - учебный план, - условия и порядок формирования студенческого состава, - музыкальная инфраструктура как фактор формирования специалиста.

<p>С. 89–90.</p> <p>Відмітимо, що виші, які надають можливість здобуття спеціальності педагога-музиканта, сконцентровані територіально, а це означає, що в умовах величезного простору країни, безлічі важкодоступних районів, етнічної різноманітності (у Китаї проживають народи 56 національностей) і доступ до музично-педагогічної освіти та пропорційне забезпечення фахівцями робочі місця у школах є проблемою.</p> <p>Охарактеризувавши музично-педагогічну освіту Китаю у структурі освітньої системи країни, констатуючи об'єктивно існуючі позитивні та негативні чинники, що впливають на неї, розглянемо її власну структуру. При цьому основним предметом уваги буде навчальний план.</p>	<p>С. 57–58.</p> <p>Как видно, высшие учебные заведения, дающие возможность приобретения специальности педагога-музыканта, сконцентрированы территориально, а это значит, что в условиях огромного пространства страны, множества труднодоступных районов, этнического разнообразия (в Китае проживают народы 56-и национальностей) и доступ к высшему музыкально-педагогическому образованию, и пропорциональное обеспечение специалистами школ и специальных учебных заведений неизбежно будет проблемным. Охарактеризовав высшее музыкально-педагогическое образование Китая со стороны структуры и в структуре образовательной системы страны, констатируя объективно существующие позитивные и негативные факторы, влияющие на него, рассмотрим его собственную структуру. При этом главным предметом внимания будет учебный план.</p>
<p>С. 101.</p> <p>Проведений аналіз наукової літератури засвідчує [103; 106; 141; 143; 146; 152; 154; 182 та ін.], що з початку 80 р. ХХ ст. на урядовому рівні значна увага приділяється відродженню та розвитку національних музичних культур. Нагадаємо, що в Китаї проживають народи 56 національностей, і через географічні особливості регіони проживання досить часто ізольовано один від одного, що упродовж століть сприяло збереженню етнічних відмінностей. Збереженню національної своєрідності культури має сприяти врахування під час формування програм музичної освіти – спеціальної та загальної – її регіональних особливостей. У зв'язку з цим навчальний план 2004 р. включає блок дисциплін з регіональної культури, який в межах окремого вишу в будь-якому разі має індивідуальний характер.</p> <p>Усі покликання фальшиві. Ніякий аналіз наукової літератури не проводився – усе списано з російських джерел. Покликання на справжнє джерело відсутнє. Плагіат.</p>	<p>С. 91–92.</p> <p>С начала 80-х годов ХХ века на правительственном уровне серьезное внимание уделяется возрождению и развитию национальных музыкальных культур. Напомним, что в Китае проживают народы 56-ти национальностей, и в силу географических особенностей регионы проживания часто значительно изолированы друг от друга, что на протяжении столетий способствовало сохранению этнических различий. Сохранению национального своеобразия культуры должен способствовать учет при формировании программ музыкального образования — специального и общего — её региональных особенностей. В связи с этим учебный план 2004 года включает блок дисциплин по региональной культуре, который в рамках отдельного вуза в любом случае носит индивидуальный характер.</p>
<p>С. 133–134.</p> <p>У роботі «Людина у пошуках сенсу» В. Франкл розкрив своє бачення цього поняття. Згідно з його концепцією, руховою силою людської поведінки є прагнення знайти та реалізувати існуючий у зовнішньому світі сенс життя. Він представив цінності як смислові універсали, виділені в результаті узагальнення різних ситуацій, з якими суспільству чи людству довелось колись стикатися.</p> <p>Проведений аналіз наукової літератури [107; 139; 158; 216; 245] надає підстави виділити три категорії цінностей: цінності, що реалізуються у продуктивних творчих діях (створенні); цінності, що реалізуються в емоційних переживаннях і виявляються при перегляді творів мистецтва, природи, проявах кохання (цінності переживання); ціннісні від-</p>	<p>С. 99–100.</p> <p>В работе «Человек в поисках смысла» В. Франкл раскрыл свое видение этого понятия. Согласно его концепции, двигательной силой человеческого поведения является стремление найти и реализовать существующий во внешнем мире смысл жизни. Он представил ценности как смысловые универсалии, выделенные в результате обобщения различных ситуаций, с которыми обществу или человечеству пришлось когда-либо сталкиваться.</p> <p>В результате он выделил три категории ценностей: ценности, которые реализуются в продуктивных творческих действиях (создании); ценности, которые реализуются в эмоциональных переживаниях и проявляются в благоговении перед произ-</p>

<p>С. 136–137.</p> <p>Підсумовуючи вищезазначене, відмітимо, що розвиток музично-педагогічної освіти в Україні на початку XXI століття набуває універсального характеру. При підготовці вчителя музики поєднуються інформаційна, освітня, дослідницька та прогностична функції. При цьому якість музично-педагогічної освіти розглядається як модель норм і вимог, які пред'являються до особи фахівця та її підготовки. Усі її аспекти необхідно вдосконалити з позицій системного моніторингу та управління освітнім процесом.</p> <p>Виділені у процесі дослідження методологічні підходи як фундаменту музично-педагогічної освіти дозволяють:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) аналізувати освітні проблеми та встановлювати їхню ієрархію; 2) визначати основні завдання, розробляти стратегію та основні способи їх вирішення; 3) загалом здійснювати прогнозування подальшого розвитку музично-педагогічної освіти з урахуванням сучасних вимог суспільства. 	<p>С. 103.</p> <p>Подводя итог всему вышесказаному отметим, что в системе музыкально-педагогического образования учебная деятельность студентов приобретает универсальный характер. В ней соединяются информационная, образовательная, исследовательская и прогностическая функции. При этом качество музыкально-педагогического образования рассматривается как модель норм и требований, которые предъявляются к личности специалиста и его подготовки. Все ее аспекты необходимо усовершенствовать с позиций системного мониторинга и управления учебным процессом. Выделенные в процессе исследования методологические подходы как фундамент музыкально-педагогического образования позволяют:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) анализировать всю сумму образовательных проблем и устанавливать их иерархию; 2) определять основные задачи, разрабатывать стратегию и основные способы их решения; 3) в целом осуществлять прогнозирование дальнейшего развития музыкально-педагогического образования с учетом современных требований общества.
---	---

4. Очевидно, що ніякий аналіз наукової літератури, про що зазначає дисертантка, не проводився – усе списано з російських джерел!

5. Очевидно також, що всі покликання, що зробила у переписаних російських текстах Чень Хуейхуей (чи той, хто за неї робив цю дисертацію), є фальшивими (це видно навіть по датах публікацій, що не співпадають) та не мають жодного сенсу.

Цікавим виявилось те, що авторка не тільки переписувала чужий текст з готовими покликаннями, але ще й неодноразово додавала при цьому до числа зайву цифру (найчастіше двійку), наприклад:

<p>С. 64–65.</p> <p>У грудні 1979 р. було проведено нараду керівників вищих музично-педагогічних навчальних закладів у Чженьчжоу [97, с. 79; 183]. Його учасники обговорили та затвердили чотири головні напрями діяльності.</p> <ul style="list-style-type: none"> • складання навчальних планів; • розробка підручників; 	<p>С. 20.</p> <p>В декабре 1979 года было проведено совещание руководителей высших музыкально-педагогических учебных заведений в Чжэнчжоу [7, с. 79; 83]. Его участники обсудили и утвердили четыре главных направления деятельности.</p> <p>К ним относились:</p> <ul style="list-style-type: none"> - составление учебных планов,
<p>С. 65.</p> <p>У грудні 1979 р. Міністерство освіти організувало у місті Чженчжоу «Неформальну всекитайську дискусію про викладання дисциплін художнього циклу у вищих педагогічних навчальних закладах» [257, с. 259]. Форум такого рівня став першим в історії Нового Китаю. Його новизна була з дискусій-</p>	<p>С. 20–21.</p> <p>В декабре 1979 года Министерство образования организовало в городе Чжэнчжоу «Неформальную всекитайскую дискуссию о преподавании дисциплин художественного цикла в высших педагогических учебных заведениях» [57, с. 259]. Форум такого рода и уровня стал первый в истории Ново-</p>
<p>С. 68.</p> <p>У травні 1995 р. Державний комітет освіти оприлюднив «Деякі думки щодо розвитку реформи художньої педагогічної освіти» [227, с. 150]. Ця публікація стала стимулом реформування музично-педагогічної освіти. У документі було запропонова-</p>	<p>С. 25–26.</p> <p>В мае 1995 года Государственный комитет по образованию обнародовал «Некоторые мнения о развитии реформы художественного педагогического образования» [27, с. 150]. Эта публикация явилась своего рода «пусковым механизмом» реформирования музыкального образования в выс-</p>

<p>С. 71–72.</p> <p>З 1980-х років Міністерство освіти (Держкомітет освіти), Всекитайська музична та Всекитайська наукова спільнота починають регулярно проводити конференції з проблем музичної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах [128, с. 130]. Удосконалення системи вищої музично-педагогічної освіти пов'язують і з підвищенням наукового</p>	<p>С. 30.</p> <p>С 1980-х годов Министерство просвещения (Госкомитет просвещения), Всекитайское музыкальное и Всекитайское научное сообщества начинают регулярно проводить конференции по проблемам музыкального образования в высших педагогических учебных заведениях [28, с. 130]. Совершенствование системы высшего музыкально-педагогического</p>
---	---

6. Переписуючи російські тексти, Чень Хуейхуей видаляла згадування Росії та СРСР (напр, на с. 31–33, у порівнянні з текстом дисертації Чень Го на с. 20–22):

<p>Чень Хуейхуей. Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). Дис. ... доктора філософії. – Харків, 2022. (https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b4096bd5-5af9-4345-b251-5bc682ef6d20/content)</p>	<p>Чень Го. Проблемы разработки учебных планов для факультетов музыки педагогических университетов Китая. Дисс. ... канд. пед. наук. – Петербург, 2012. (OCR-текст: http://false-science.ucoz.ua/Chen_Huihui/dis_Cheng_Guo.pdf)</p>
<p>С. 32–33.</p> <p>У Пекіні було організовано Китайську асоціацію літератури та мистецтва, а також Спілку працівників музики (з 1959 року – Спілка китайських музикантів). За сприяння фахівців із провідних країн світу формувалася система музичної освіти; були відкриті консерваторії (Пекін, Шанхай, Тяньцзін),</p>	<p>С. 21–22.</p> <p>В Пекине были организованы Всекитайская ассоциация литературы и искусства и Союз работников музыки (с 1959 года - Союз китайских музыкантов). При содействии специалистов из СССР формировалась система музыкального образования; были открыты консерватории (Пекин, Шанхай,</p>

а ось іще:

<p>торії Китаю музиканти-виконавці (піаністи Лю Шікунь, Лі Мінцян та ін.). Як позитивне відзначимо, що саме в цей час в Китаї майже ліквідовано неписьменність населення, зазначимо, що на 1949 р. вона становила у Китаї 90%. Уряд активно підтримує розбудову системи шкільної освіти. Загальноосвітня школа стає осередком турбот і заходів з виховання підростаючого покоління. Звідси бере початок актуалізація проблеми підготовки кадрів для загальноосвіт-</p>	<p>Вэй, Чжу Цяньэр); выдвинулись музыканты-исполнители (пианисты Лю Шикунь, Ли Минцян и другие). От СССР Китай заимствует принцип решения главной проблемы культурного строительства - ликвидировать неграмотность населения. В 1949 году она составляла в Китае 90%. Правительство активно поддерживает разрастание системы школьного образования. Общеобразовательная школа становится средоточием забот и мер по воспитанию подрастающего поколения. Отсюда берет</p>
--	--

<p>С. 33.</p> <p>У 1950-ті р. В провідних європейських університетах навчалися тисячі китайських студентів та аспірантів. У Китаї працювала велика група висококваліфікованих фахівців та викладачів з різних країн світу, яка готувала наукові та інженерно-технічні кадри. До 1957 р. з капіталістичних країн у КНР повернулися 5500 китайських учених та інженерів, які мали вищу освіту та вчений ступінь у галузі природничих та технічних наук, серед яких 1100 докторів наук – ці цифри наочно демонструють прогресивні плоди співпраці Китаю та провідних країн світу [195]. Китайські заклади вищої освіти запозичують у кращих європейських університетах значні досягнення, зокрема: основи організації, управління та планування освітнього процесу, обов'язковість складання навчальних програм, принципи розробки</p>	<p>С. 22.</p> <p>Реальные плоды этого внимания отражены в разных видах сотрудничества с СССР. В 1950-е годы в советских вузах обучались тысячи китайских студентов и аспирантов. В Китае работала большая группа высококвалифицированных советских специалистов и преподавателей, готовившая научные и инженернотехнические кадры. К 1957 году из капиталистических стран в КНР возвратились 5500 китайских ученых и инженеров, имевших высшее образование и ученую степень в области естественных и технических наук, в числе которых 1100 докторов наук - таковы были некоторые цифры, наглядно демонстрирующие прогрессивные плоды сотрудничества Китая и СССР [см.: 122]. Китайские вузы заимствуют у советской системы высшего образования ее достижения, а именно: основы организации, управления и планирования учебного процесса, обязательность составления учебных</p>
--	---

7. Виявлено, що Чень Хуейхуей, переписуючи текст російської дисертації Лю Цин, написаної в 2009 р., здійснила фальсифікацію, змінивши 2003-й рік на 2019-й:

<p>С. 82–83.</p> <p>Нині у системі вищої освіти країни налічується 1867 навчальних закладів, з яких 182 є педагогічними вишами. З цих останніх 158 дають змогу отримати музичну освіту. До них входять: 9 консерваторій, 7 художніх вузів, 79 педагогічних вузів, 63 багатoproфільних вузи. З усіх перерахованих 135 дають спеціальність «викладач музики у школах», /дані на 2019 рік/ [42].</p> <p>Текст переписаний разом із готовим покликанням. Покликання на справжнє джерело відсутнє. Плагіат. Змінено рік з 2003 на 2019 – фальсифікація.</p>	<p>С. 49.</p> <p>В настоящее время в системе высшего образования страны насчитывается 1867 учебных заведений, из которых 182 являются педагогическими вузами. Из этих последних 158 дают возможность получить музыкальное образование. В них входят: 9 консерваторий, 7 художественных вузов, 79 педагогических вузов, 63 многопрофильных вуза. Из всех перечисленных 135 дают специальность «преподаватель музыки в школах», /данные на 2003 год/ [42].</p>
--	---

8. Характерним є й бездумне переписування слів з орфографічними помилками (фортепианно → фортепіанно):

<p>С. 93.</p> <p>Предмети за фахом поділяють обов'язкові та факультативні.</p> <p>Обов'язкових дисциплін має бути всього 12. Вони формуються з наступного списку: Теорія музики та сольфеджіо, Аналіз та багатоголосна музика, Вокальний клас, Фортепіанно, Китайський традиційний музичний інструмент, Оркестровий музичний</p>	<p>С. 62.</p> <p>Предметы по специальности включают обязательные и факультативные. Обязательных дисциплин всего должно быть 12 [Приложение №3]. Они формируются из следующего списка: Теория музыки и сольфеджио, Анализ и многоголосное сочинение музыки, Вокальный класс, Фортепианно, Китайский традиционный музыкальный инструмент,</p>
---	--

9. А ось приклад заміни назви китайської провінції та її столиці, який яскраво та беззаперечно доводить плагіат у дисертації Чень Хуейхуей, яка не знає географії Китаю:

<p>Чень Хуейхуей. Розвиток музично-педагогічної освіти в КНР та Україні (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). Дис. ... доктора філософії. – Харків, 2022. (https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b4096bd5-5af9-4345-b251-5bc682ef6d20/content)</p>	<p>Цзян Вэйцян. Перспективы педагогики сотворчества в музыкально-педагогических вузах России и Китая на современном этапе социокультурного развития. Дисс. ... канд. пед. наук. – Москва, 2017. (https://www.mgpu.ru/uploads/adv_documents/5991/1504600503-DissertatsiyaVeytsyana.Pdf)</p>
<p>С. 144.</p> <p>Провінція Чжецзян, у столиці якої – місті Чжецзян знаходиться Університеті зв'язку провінції Чжецзян, розташована у східній частині країни, в районі гирла річки Хуанхе. Цей район Китаю здавна відомий своїми джерелами та озерами. Одне із найвідоміших – джерело Баоту, який згадується у стародавніх хроніках і є здобутком традиційної культури Китаю. Поезія води передається в літературні та музичні твори. Так, відомий письменник Лю Е у своєму романі Подорож Лао Цаня (老残游记) (1903-1904) поетично описав місто Чжецзян – «У кожній сім'ї є джерело, у кожного будинку є верба».</p> <p>Українською мали бути назви Шаньдун та Цзінань, а не Чжецзян, столицею якої є місто Ханчжоу (а не Чжецзян). Чжецзян не має жодного стосунку до річки Хуанхе: через цю провінцію (і місто Ханчжоу) протікає зовсім інша річка – Фучуньцзян.</p> <p>Плагіат, який легко доводиться тим, що автор дисертації – Чень Хуейхуей – не знає географії Китаю.</p>	<p>С. 54.</p> <p>Провинция Шаньдун, в столице которой – городе Цзынань находится Шаньдунский женский университет, расположена в восточной части страны, в районе устья реки Хуанхэ. Этот район Китая издревле известен своими родниками, источниками и озерами. Один из самых известных – источник Баоту, который упоминается в древних хрониках и является достоянием традиционной культуры Китая. Пoesия воды передается в литературных и музыкальных сочинениях. Так, известный писатель Лю Э в своем романе «Путешествие Лао Цаня» (老残游记) (1903-1904) поэтически описал город Цзынань – «У каждой семьи есть источник, у каждого дома есть ива».</p>

Основний матеріал дисертації Чень Хуейхуей (без Анотації, Змісту, Вступу, Списку використаних джерел та Додатків) викладений на сс. 12–165 (усього – 154 сторінки).

Академічний плагіат виявлений на сс. 12–158 і 160–164 (усього 152 сторінки), **що складає 99%**.

Таким чином, встановлено, що дисертація Чень Хуейхуей не є самостійно виконаною роботою, а є перекладом раніше оприлюднених російськомовних праць (статей та дисертацій).

Наявні збіги текстів без зазначення покликань **порушують вимоги**, встановлені статтею 42 Закону України «Про освіту» щодо академічної доброчесності.

На підставі викладеного звертаюся до **ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди Ю. Д. Бойчука** з проханням:

1. Розглянути питання щодо академічного плагіату в дисертації Чень Хуейхуей на здобуття ступеня доктора філософії, провівши аналіз наведених фактів текстових збігів, та прийняти рішення щодо виявлення/невиявлення у дисертації Чень Хуейхуей фактів порушення академічної доброчесності.
2. У випадку підтвердження фактів порушень Чень Хуейхуей академічної доброчесності позбавити цю особу наукового ступеня доктора філософії шляхом скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження Чень Хуейхуей ступеня доктора філософії та видачу відповідного диплома (ст. 6, п. 6 Закону України «Про вищу освіту»: *У разі встановлення відповідно до законодавства у кваліфікаційній роботі здобувача ступеня доктора філософії фактів академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації та/або порушення встановленої законодавством процедури захисту дисертації рішенням разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії скасовується закладом вищої освіти чи науковою установою, в якому (якій) вона була утворена, або Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України*).
3. Прошу вжити заходів, передбачених ст. 6, п. 6 Закону України «Про вищу освіту», до осіб, задіяних у захисті дисертації Чень Хуейхуей: наукового керівника дисертації – доктора педагогічних наук Жерновникової Оксани Анатоліївни (ХНПУ) (*«позбавляється права участі у підготовці та атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки»*), голови та членів разової спеціалізованої вченої ради ДФ 64.053.063 (рецензентів, опонентів) – докторів педагогічних наук Іонової Олени Миколаївни (ХНПУ), Тарарак Наталії Григорівни (ХНПУ), Зеленської Людмили Дмитрівни (ХНПУ), Овчаренко Наталії Анатоліївни (Криворізький державний педагогічний університет) та Ульянової Вікторії Станіславівни (Харківська гуманітарно-педагогічна академія) (*«позбавляються права участі в атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки»*).

Також звертаюся до **Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти** з проханням узяти під контроль розгляд цієї справи в ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, оскільки це вже другий випадок виявлення плагіату в дисертації, поданій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У випадку підтвердження наведених фактів плагіату в дисертації Чень Хуейхуей прошу НАЗЯВО, згідно зі ст. 6, п. 6 Закону України «Про вищу освіту», звернутися до Міністерства освіти і науки України щодо позбавлення закладу вищої освіти – Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди – права утворювати разову спеціалізовану вчену раду за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки» строком на один рік.

Додатки:

1. Порівняльна таблиця із наведенням фрагментів дисертації Чень Хуейхуей та відповідних фрагментів опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства в форматах pdf та docx.
2. Електронна копія дисертації Чень Хуейхуей, поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії, у форматі pdf.
3. Електронні копії джерел неправомірного використання в форматі pdf:
 - 1) стаття: Сташевская И. О., Полянская Е. В. «Проблемы методологии сравнительной музыкальной педагогики в Украине и странах Содружества Независимых Государств (СНГ)»;
 - 2) дисертація: Чэнь Го. «Проблемы разработки учебных планов для факультетов музыки педагогических университетов Китая»;
 - 3) стаття: Хуан Сяньюй. «Система музыкального образования в Китае»;
 - 4) стаття: Лю Лянь. «Влияние системы музыкального образования бывших стран СССР на развитие современной музыкальной педагогики Китая»;
 - 5) дисертація: Лю Цин. «Высшее музыкально-педагогическое образование в современном Китае»;
 - 6) стаття: Щолокова О. Ф. «Современные направления в музыкально-педагогическом образовании Украины». (В кн.: Актуальные вопросы художественного образования и воспитания: монография / Общая редакция проф. Михайличенко О.В., с. 85–103);
 - 7) стаття: Ииань В. «Развитие музыкального образования в Китае и России»;
 - 8) дисертація: Цзян Вэйцян. «Перспективы педагогики сотворчества в музыкально-педагогических вузах России и Китая на современном этапе социокультурного развития»;
 - 9) автореферат дисертації: Чжоу Шэннань. «Развитие общего музыкального образования в Китае (1950–2014 гг.)».

05 грудня 2023 р.

О. Ю. Смірнов